

4. Životní prostředí

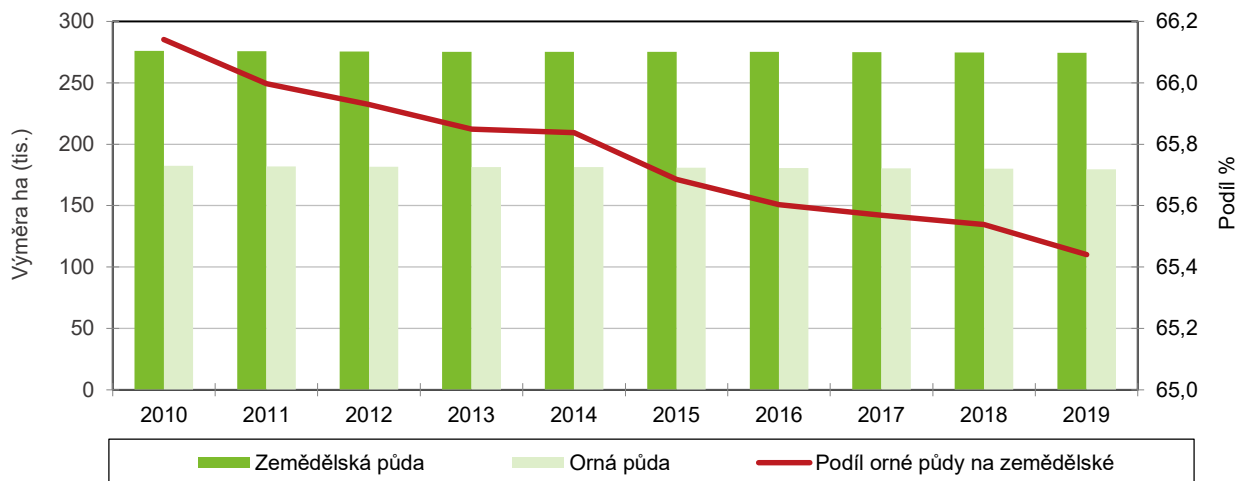
Půdní fond

Podíl zemědělské půdy sedmý nejvyšší mezi kraji.

Ústecký kraj se rozkládá na 533,9 tisících hektarech, z toho v roce 2019 připadlo 51,4 % na zemědělskou půdu, to je sedmý nejvyšší podíl mezi kraji. Mírný pokles podílu zemědělské půdy je trvalým a dlouhodobým jevem, který odpovídá celorepublikovému trendu.

Graf 4.1 Výměra zemědělské a orné půdy v Ústeckém kraji

Pramen: ČÚZK

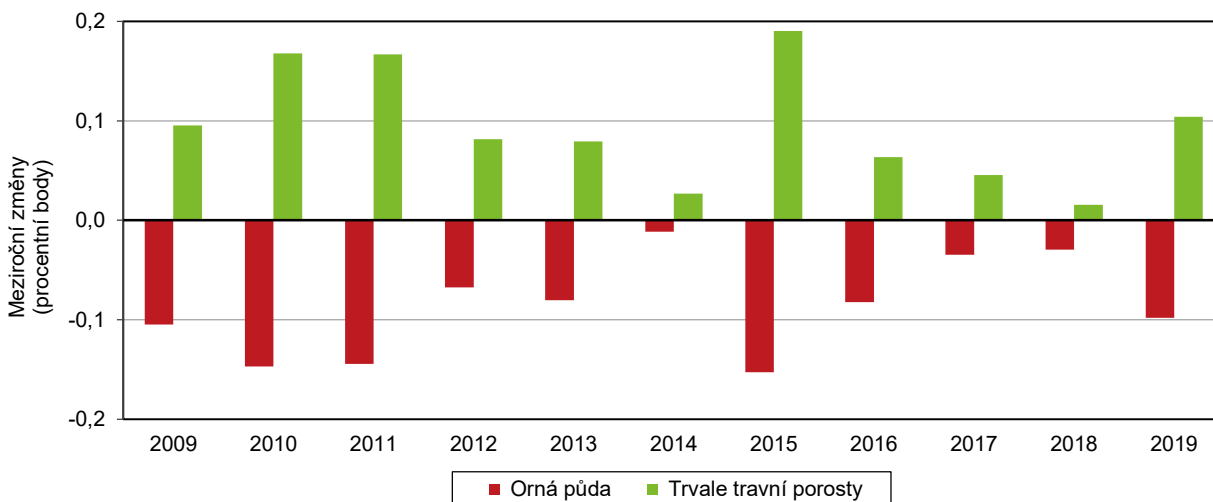
Nejvýraznější nárůst TTP v okrese Louny ...

Hlavní příčinou je dlouhodobý úbytek orné půdy, a to zejména ve prospěch trvalých travních ploch. Mezi roky 2014 a 2019 se zvýšila výměra trvalých travních porostů v kraji o 1,3 %. Nejvýraznější nárůst trvalých travních porostů za posledních šest let se projevil v okrese Louny (o 5,6 %), dále v okrese Ústí nad Labem (o 2 %). Stupeň zornění (podíl orné půdy z půdy zemědělské) v Ústeckém kraji postupně klesal a v roce 2019 představoval 65,4 % a byl šestý nejnižší mezi kraji. Podíl orné půdy na zemědělské byl z pohledu jednotlivých okresů nejvyšší na Lounsku (83,5 %) a na Litoměřicku (81,7 %), tedy v okresech s nejrozšířenějším zemědělstvím. Naproti tomu pouze necelých 26 % zornění vykazují okresy Děčín a Ústí nad Labem.

...nejvyšší stupeň zornění v okresech Litoměřice a Louny.

Graf 4.2 Meziroční změny podílů orné půdy a trvalých travních porostů na zemědělské půdě v Ústeckém kraji

Pramen: ČÚZK

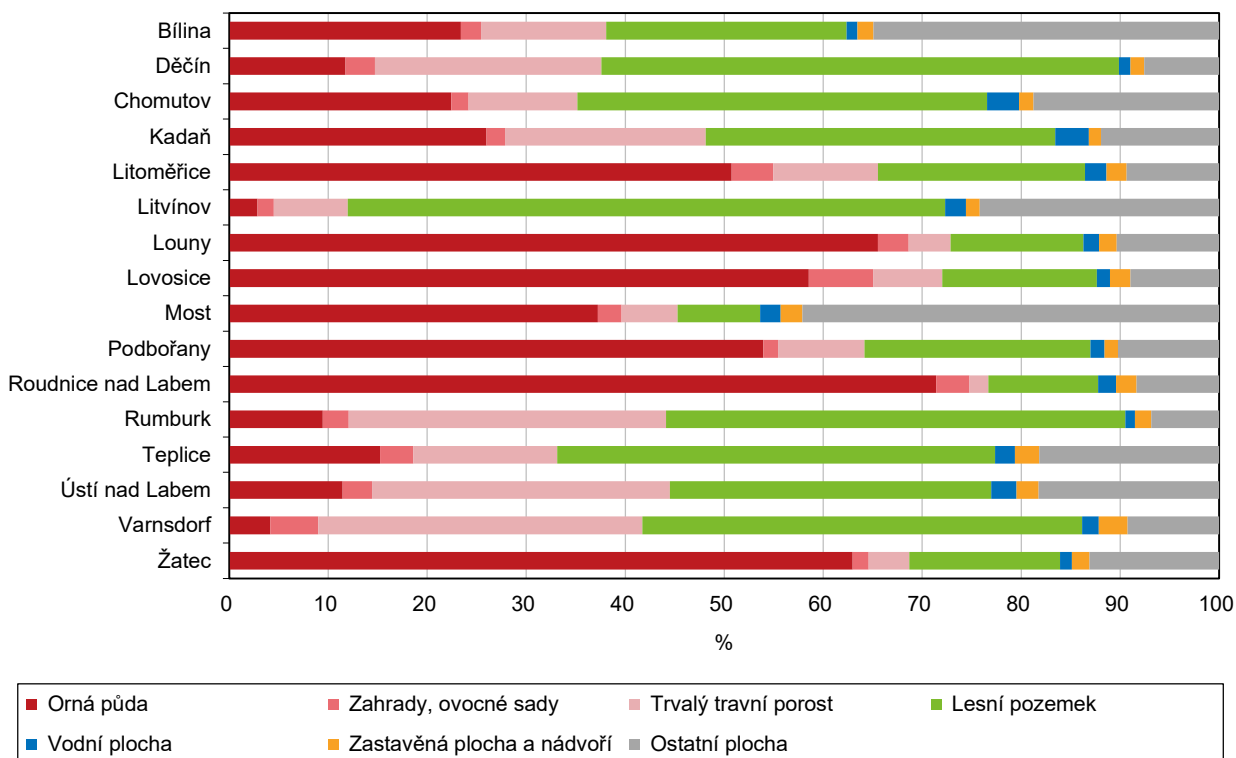

Vývoj lesních a vodních ploch.

Ve struktuře půdního fondu se příznivě projevuje zalesňování ve všech okresech kraje, mezi roky 2014 až 2019 se nejvýznamněji projevilo v okrese Louny (o 2,1 %) a dále v okrese Ústí nad Labem a Teplice (navýšení o 1,6 resp. 1,1 %). Za posledních šest let došlo k největšímu rozšíření vodních ploch v okrese Louny (o 2,3 %), dále v okresech Ústí nad Labem (o 1,4 %), Děčín (o 0,8 %), Chomutov (o 0,3 %) a v okrese Teplice (o 0,1 %). Vodní plochy naproti tomu poklesly v okresech Litoměřice a Most.

Graf 4.3 Struktura půdy ve správních obvodech ORP Ústeckém kraje k 31. 12. 2019

Pramen: ČÚZK

Chráněná území

Plocha zvláště chráněných území druhá nejvyšší po Jihočeském kraji.

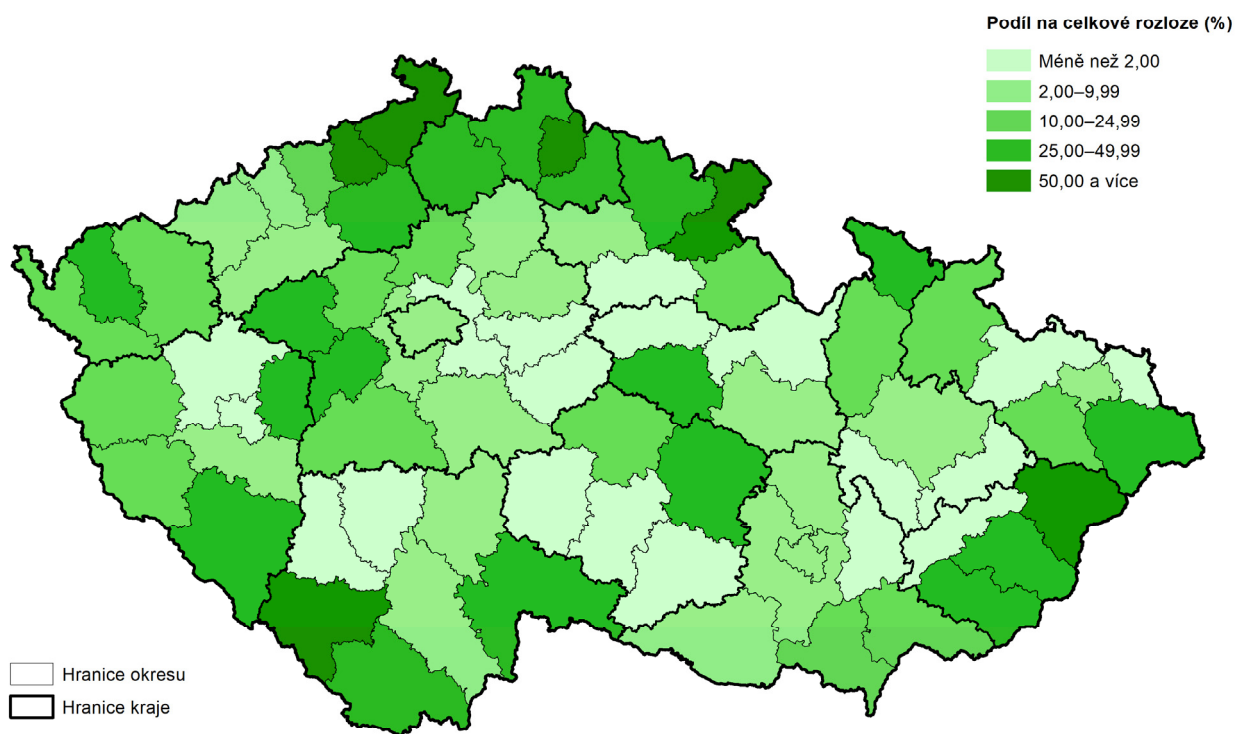
Na území Ústeckého kraje se k 31. 12. 2019 rozkládalo 1 487,5 km² ploch zvláště chráněných území. V porovnání s ostatními kraji se jednalo o druhou největší plochu po Jihočeském kraji. Z celkového území kraje připadalo na zvláště chráněná území 27,9 %. Tento podíl byl třetí nejvyšší po Libereckém kraji a Zlínském kraji. Největší plochu zvláště chráněných území (89,2 %) představují chráněné krajinné oblasti (České Středohoří, Kokořínsko – Máchůj kraj, Labské pískovce a Lužické hory). Na národní park České Švýcarsko připadalo více než 79,3 km² a ostatní zvláště chráněná území v počtu 182 zaujímaly 99,5 km².

Téměř tři čtvrtiny plochy okresu Děčín pokrývala chráněná území.

Nejvyšší podíl zvláště chráněných území na rozloze okresu se v roce 2019 nacházel na okrese Děčín (74 %), druhý nejvyšší byl na okrese Ústí nad Labem (56,9 %) a třetí na okrese Litoměřice (31,8 %). Naproti tomu nejméně se na území okresu podílela chráněná území v okrese Chomutov (5,8 %) a v okrese Most (6,5 %).

Zvláště chráněná území v okresech k 31. 12. 2019

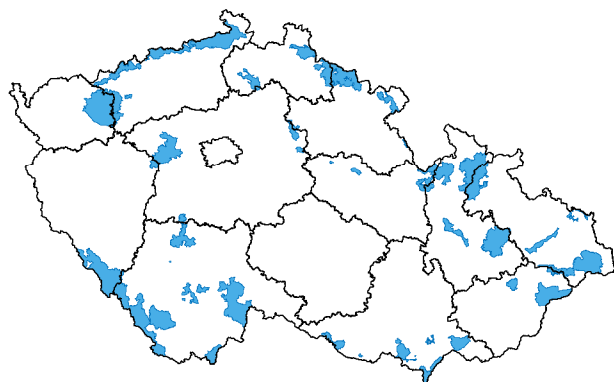
Pozn.: zahrnuty národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky a přírodní památky. V ukazateli jsou zohledněny vzájemné překryvy chráněných území (tzn. nejsou započítána maloplošná ZCHÚ ležící na území velkoplošných ZCHÚ).

Pramen: AOPK ČR

V kraji se nacházelo celkem 114 území v soustavě Natura 2000.

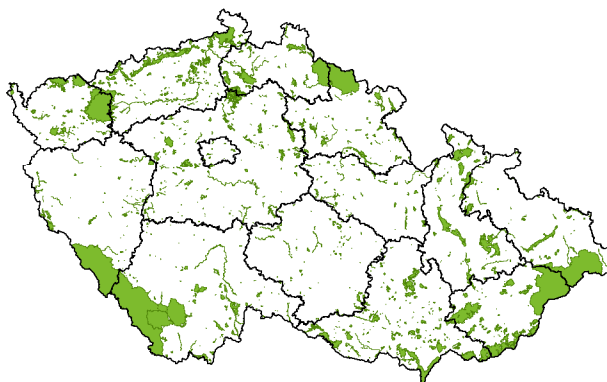
V Ústeckém kraji se v roce 2019 nacházelo 114 území chráněných soustavou Natura 2000, která tvoří dva typy území – 5 ptačích oblastí (Doupovské hory, vodní nádrž Nechanice, Novodomské rašeliniště – Kovářská, východní Krušné hory a Labské pískovce) s rozlohou 842 km² a 109 evropsky významných lokalit (např. Labské údolí, České Švýcarsko, Královomlýnský rybník, Horní Kamenice, Jílové u Děčína – škola, Libouchecké bučiny, Olšovský potok), rozkládajících se na ploše 553 km².

Ptačí oblasti

Pramen: AOPK ČR

Evropsky významné lokality

Pramen: AOPK ČR

Ekologické zemědělství

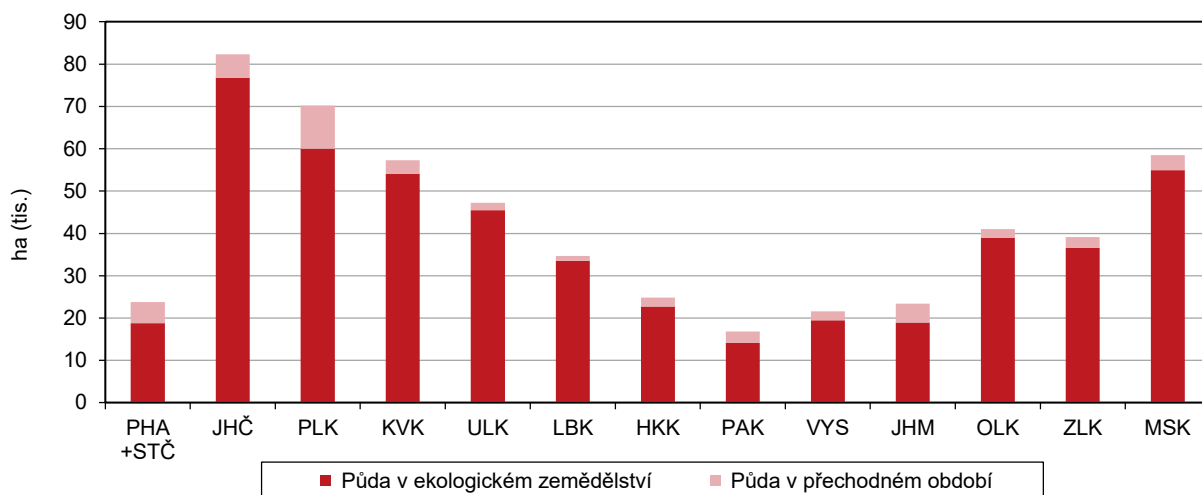
Výměra ekologicky obhospodařované půdy nadále roste.

Nadále se rozšiřují plochy ekologicky obhospodařené půdy. V roce 2019 dosáhla obhospodařovaná půda na ekologických principech v Ústeckém kraji 45,5 tisíc hektarů a další 1,7 tisíce hektarů ploch se nacházelo ve fázi přechodného období.

Celkem bylo ekologické zemědělství v kraji provozováno na 17,2 % zemědělské půdy. Tento podíl byl šestý nejvyšší mezi kraji. Nejvyšší podíl zaujímaly plochy s ekologickým zemědělstvím v Karlovarském kraji (46,1 %), naproti tomu nejnižší vykazovala Praha (0,2 %). Na republikové výměře ekologicky obhospodařované půdy se kraj podílel 8,7 %.

Graf 4.4 Výměra půdy v ekologickém zemědělství podle krajů k 31. 12. 2019

Pramen: Ministerstvo zemědělství

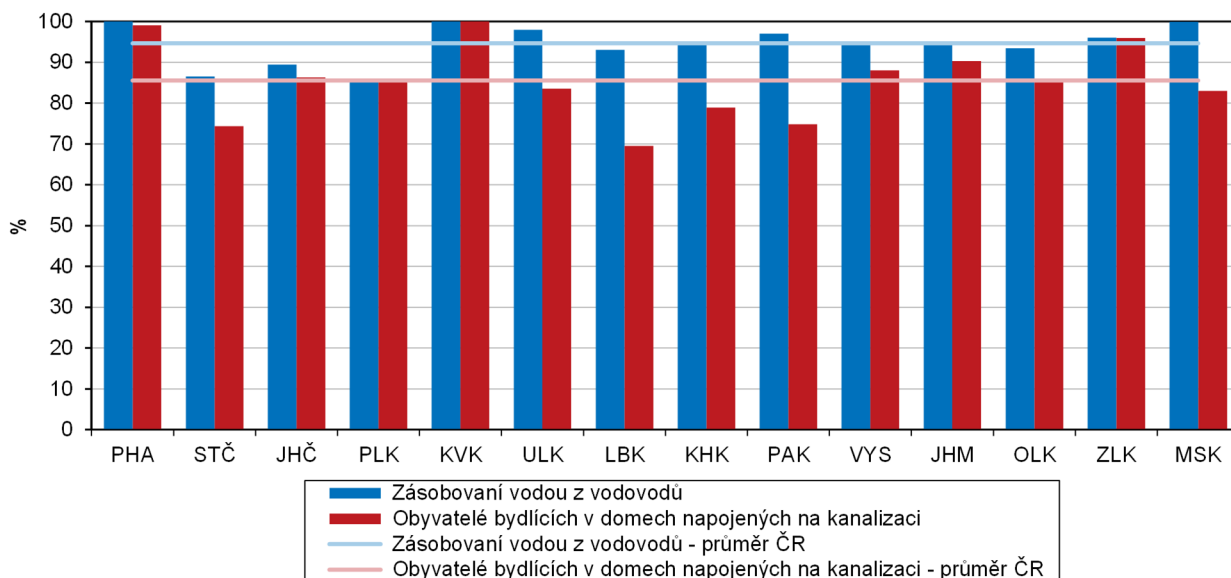
Vodovody a kanalizace

Podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů stoupá.

Vodou z vodovodů bylo v roce 2019 v Ústeckém kraji zásobováno celkem 804 tisíc obyvatel, tj. téměř o 3,6 tisíc (o 0,4 %) více než v roce 2014. Podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodu se zvýšil z 97,1 % v roce 2014 na 98,0 % v roce 2019, tj. o 0,9 p. b. V porovnání s ostatními kraji byl podíl obyvatel zásobovaných vodou v kraji čtvrtý nejvyšší. Vyšší podíl měli v Moravskoslezském kraji a 100 % pokrytí vykazovali v hlavním městě Praze a v Karlovarském kraji. Celorepublikový průměr (94,6 %) kraj překročil o 3,4 p. b.

Graf 4.5 Podíl obyvatel zásobovaných vodou a napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu podle krajů v roce 2019

Zdroj: ČSÚ

Výroba vody v kraji se snížila...

V roce 2019 se oproti předchozímu roku výroba vody snížila. Objem vyrobené pitné vody z vodovodů pro veřejnou potřebu v roce 2019 dosáhl v Ústeckém kraji 49 013 tis. m³ a v porovnání s rokem 2018 poklesl o 1 335 tis. m³, tj. o 2,7 %. Naproti tomu vzrostlo množství fakturované pitné vody celkem (38 154 tis. m³) o 228 tis. m³ (o 0,6 %), nárůst zaznamenalo i množství fakturované vody pro domácnosti, které odebraly 27 294 tis. m³, což bylo o 491 tis. m³ vody (o 1,8 %) více než v předchozím roce. Objem fakturované pitné vody domácnostem meziročně vzrostl ve většině krajů včetně Ústeckého kraje. Meziroční pokles vykázalo 5 krajů – Jihočeský, Plzeňský, Karlovarský, Vysočina a Moravskoslezský.

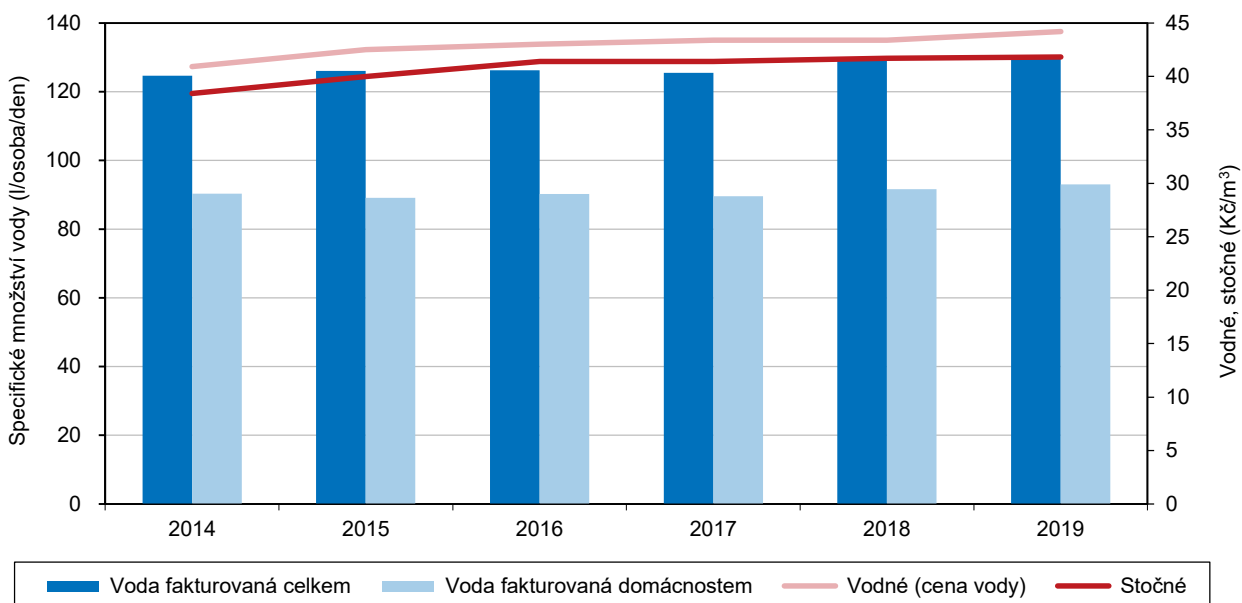
...množství fakturované vody celkem i pro domácnosti vzrostlo.

Spotřeba vody v domácnostech na osobu a den druhá nejvyšší v ČR.

Množství fakturované vody na počet obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů, čili specifické množství vody fakturované celkem, dosáhlo v roce 2019 v Ústeckém kraji 130 litrů na osobu a den a v porovnání s předchozím rokem se zvýšilo o 0,4 litru (o 0,3 %). Nárůst zaznamenali ve většině krajů s výjimkou Prahy, Plzeňského a Pardubického kraje, Vysočiny, Jihomoravského a Moravskoslezského kraje. Mezi roky 2018 a 2019 vzrostlo v Ústeckém kraji i množství fakturované vody domácnostem, a to o 1,4 litru (o 1,5 %), v roce 2019 dosáhlo v kraji 93 litrů na osobu a den. K meziročnímu nárůstu došlo ještě v dalších osmi krajích, v Ústeckém kraji byl nárůst čtvrtý nejnižší po Kraji Vysočina, Pardubickém a Olomouckém kraji. Stagnaci zaznamenali v Jihomoravském kraji. Ve 4 krajích - Jihočeském, Plzeňském, Moravskoslezském a Karlovarském množství fakturované vody domácnostem pokleslo. Na osobu a den evidují nejvyšší spotřebu vody v domácnostech v Praze (113,1 litrů), druhá nejvyšší byla v Ústeckém kraji. Naproti tomu nejnižší spotřebu - méně než 80 litrů na osobu a den - vykázaly domácnosti ve Zlínském kraji.

Graf 4.6 Specifické množství fakturované vody, vodné a stočné v Ústeckém kraji

Zdroj: ČSÚ

Cena vody byla v posledních dvou letech druhá nejvyšší po Libereckém kraji.

Cena vody (bez DPH) tedy průměrná cena za 1 m³ fakturované pitné vody se od roku 2014 v Ústeckém kraji zvýšila o 3,30 Kč - ze 40,90 Kč na 44,20 Kč za m³. Proti průměru celé republiky byla cena vody v loňském roce v kraji vyšší o 4,90 Kč. Na rozdíl od předchozích deseti let (2008 – 2017), kdy obyvatelé Ústeckého kraje platili za 1 m³ vody nejvíce v České republice, v roce 2018 a 2019 se situace zlepšila a nejvíce platili obyvatelé v Libereckém kraji.

Podíl obyvatel s ČOV čtvrtý nejvyšší mezi kraji.

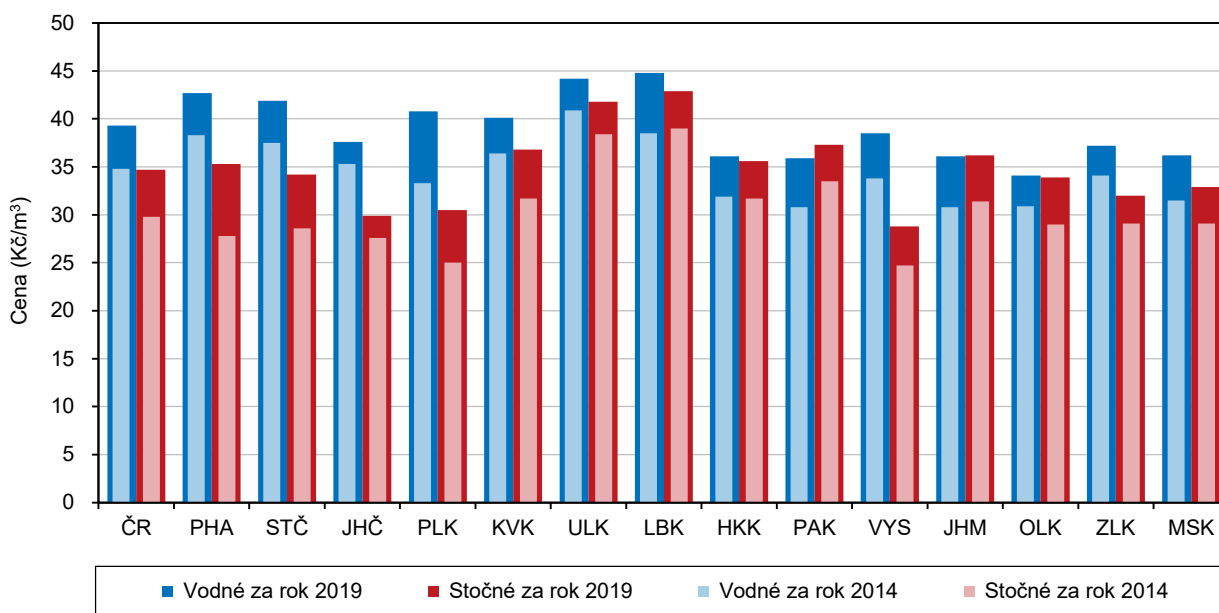
Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci meziročně poklesl o 0,2 p. b. na 83,5 %. Celkový počet obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci v kraji byl 685 121, z toho bylo 99,4 % (681 012 obyvatel) napojeno na čistírnu odpadních vod. Podíl obyvatel v domech napojených na čistírnu odpadních vod z celkového počtu obyvatel napojených na kanalizaci byl v mezikrajovém srovnání čtvrtý nejvyšší. Stoprocentní pokrytí mělo město Praha a Karlovarský kraj, následoval Středočeský kraj. Republikový průměr (96,7 %) byl v kraji překročen o 2,7 p. b. Podíl osob napojených na kanalizaci s koncovou ČOV v přepočtu na střední stav obyvatel meziročně stagnoval a dosáhl 83,0 %. Proti roku 2014 představovalo zvýšení 1,2 p. b.

Objem vypouštěné odpadní vody do kanalizace i podíl čištěných odpadních vod se zvýšil.

Množství vypouštěné odpadní vody do kanalizace (bez zpoplatněných srážkových vod) v Ústeckém kraji dosáhlo v roce 2019 celkem 30 293 tis. m³ a proti roku 2018 bylo vyšší o 455 tis. m³ (o 1,5 %). K meziročnímu nárůstu došlo celkem v 11 krajích včetně Ústeckého. Množství vypouštěné odpadní vody do kanalizace za celé území republiky meziročně vzrostlo o 3 738 tis. m³, tj. o 0,8 %. Podíl čištěných odpadních vod na objemu vypouštěných odpadních vod do kanalizace (bez zpoplatněných srážkových vod) představoval 99,9 % a byl o 0,9 p. b. vyšší než v roce 2018. Proti průměru celé ČR (97,7 %) byl vyšší o 2,2 p. b.

Graf 4.7 Průměrná cena za vodné a stočné v krajích v letech 2014 a 2019

Zdroj: ČSÚ

Cena stočného dlouhodobě roste...

Cena stočného (bez DPH) čili průměrná cena za 1 m³ odváděných odpadních vod dosáhla v roce 2019 v Ústeckém kraji hodnoty 41,80 Kč za m³. Od roku 2014 cena stočného v kraji vzrostla o 3,40 Kč. V porovnání s rokem 2018 stoupla cena stočného v kraji o 0,10 Kč za m³. Průměr za celou ČR (34,70 Kč za m³) v roce 2019 byl v kraji překročen o 7,10 Kč. V mezikrajovém srovnání je cena stočného v Ústeckém kraji od roku 2008 druhá nejvyšší po kraji Libereckém.

...v Ústeckém kraji cena druhá nejvyšší po Libereckém kraji.

Emise

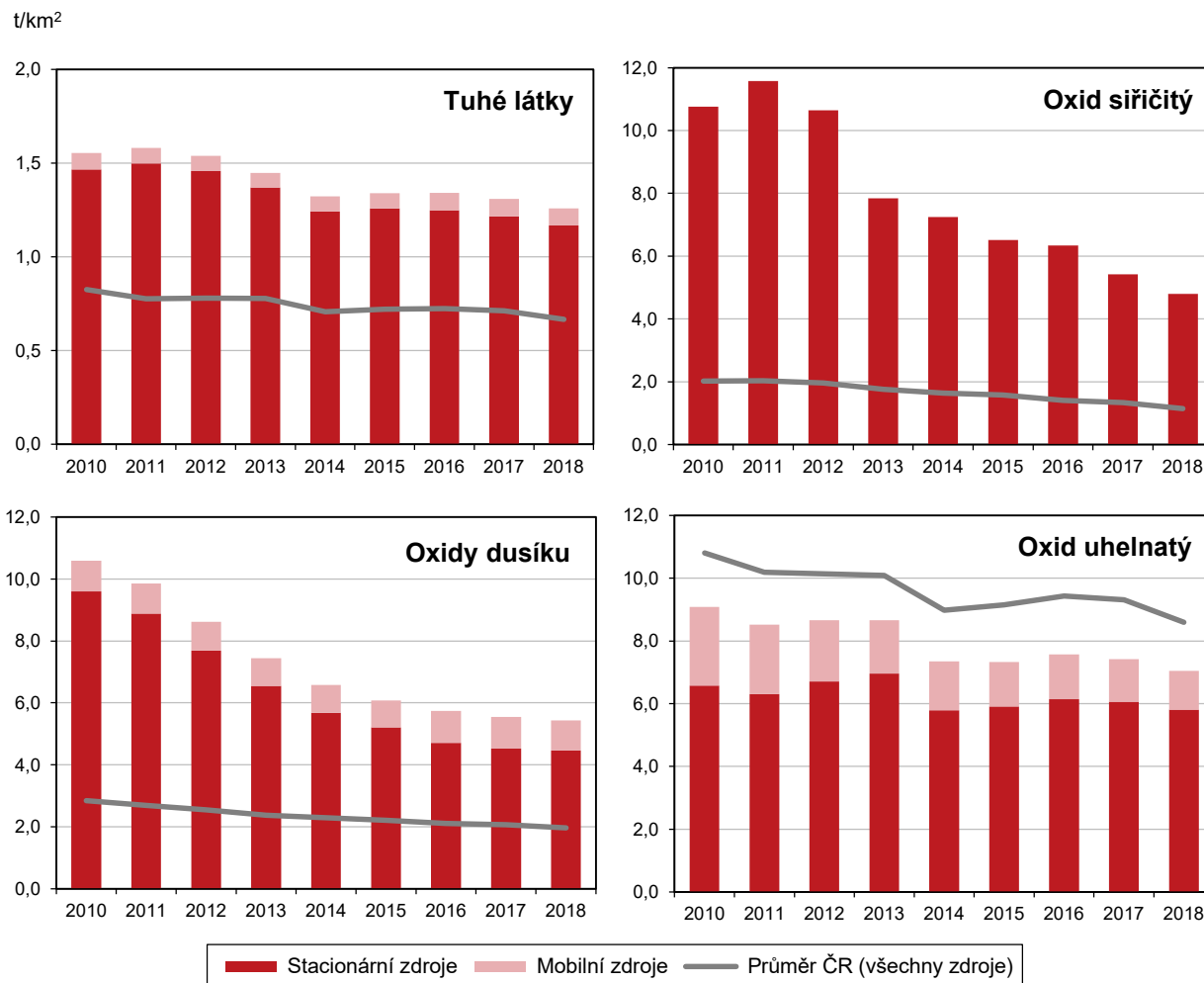
Ústecký kraj je i nadále jednou z nejpostiženějších oblastí.

I přesto, že dochází v posledních letech k postupnému snižování měrných emisí, zůstává Ústecký kraj i nadále jedním z nejpostiženějších krajů, a to zejména vlivem emisí ze stacionárních zdrojů znečištění.

Graf 4.8 Měrné emise základních znečišťujících látek podle zdroje znečištění v Ústeckém kraji

Pramen: ČHMÚ

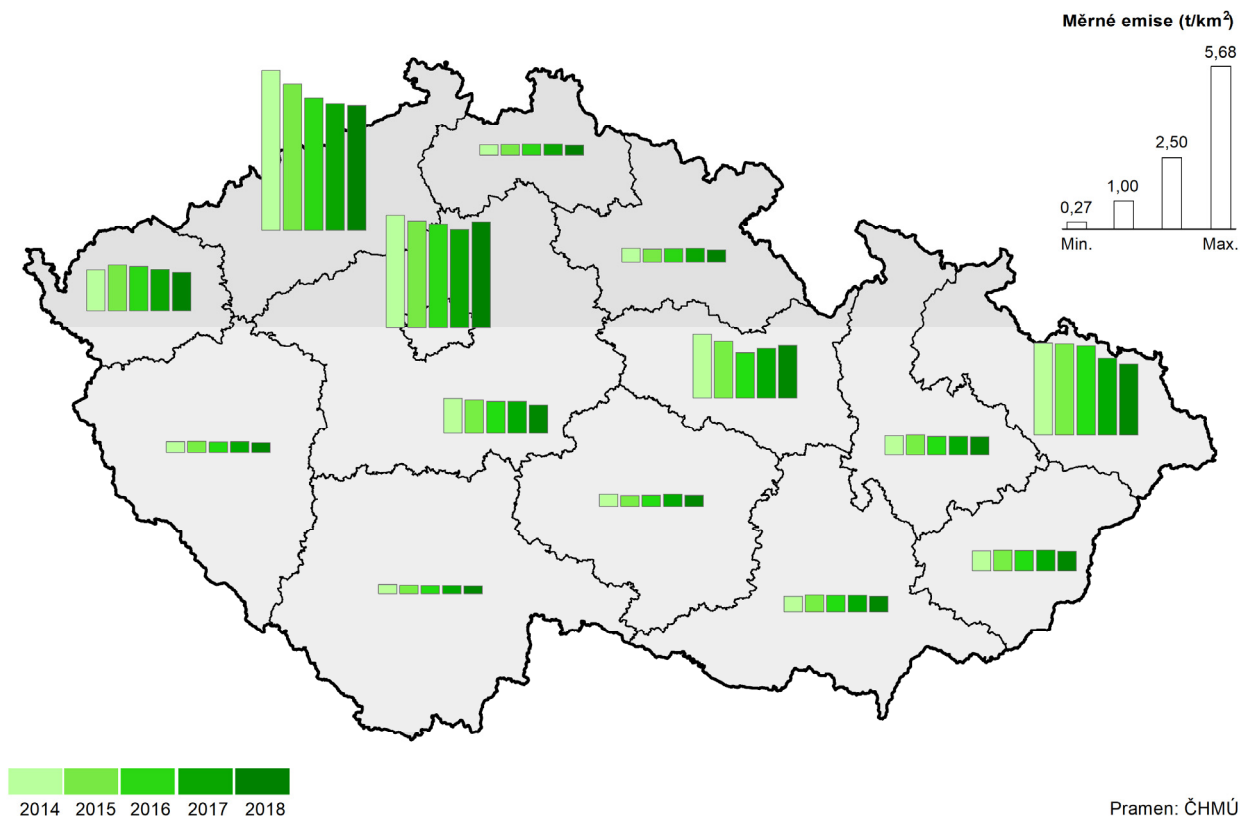
I přes zlepšení vykazuje Ústecký kraj dlouhodobě jednu z nejvyšších hodnot u většiny emisí s výjimkou oxidu uhelnatého.

Měrné emise znečišťujících látek (REZZO 1–4) se v Ústeckém kraji v porovnání s výchozím rokem 2014 snížily – u tuhých látek o 4,8 %, u oxidu siřičitého o 33,8 %, u oxidů dusíku o 17,3 % a u oxidu uhelnatého o 4,1 %. Ve většině případů se jednalo o pokles pouze u stacionárních zdrojů (REZZO 1–3). Výjimkou byly pouze emise z mobilních zdrojů (REZZO 4) u oxidu uhelnatého, kde došlo ke zlepšení. V porovnání s ostatními kraji vykazuje Ústecký kraj u REZZO 1–4 dlouhodobě nejvyšší hodnoty u oxidu siřičitého, průměr ČR převyšoval v roce 2018 více než 4krát. Druhou nejvyšší hodnotu (po Praze) mezi kraji vykazuje Ústecký kraj u tuhých znečišťujících látek a u oxidu dusíku. Republikový průměr je v Ústeckém kraji překračován u většiny druhů emisí s výjimkou oxidu uhelnatého. Podíváme-li se pouze na stacionární zdroje, obsazuje Ústecký kraj nejvyšší příčku téměř u všech zdrojů znečištění s výjimkou oxidu uhelnatého.

Hlavním znečišťovatelem u všech emisních látek byly v Ústeckém kraji stacionární zdroje.

Při bližším pohledu na jednotlivé znečišťující látky převažovaly v Ústeckém kraji u všech stacionární zdroje znečištění (REZZO 1–3). Obdobná situace byla téměř ve všech krajích. Výjimku tvořila u tuhých látek a u oxidu dusíku Praha. U oxidu uhelnatého byly pro 9 krajů (Praha, Středočeský, Jihočeský, Plzeňský, Liberecký, Královéhradecký, Vysočina, Jihomoravský a Olomoucký) významnějším znečišťovatelem mobilní zdroje znečištění (REZZO 4), tedy zejména znečištění ze silniční, železniční a letecké dopravy.

Emise oxidů dusíku (REZZO 1–3) v krajích v letech 2014 až 2018

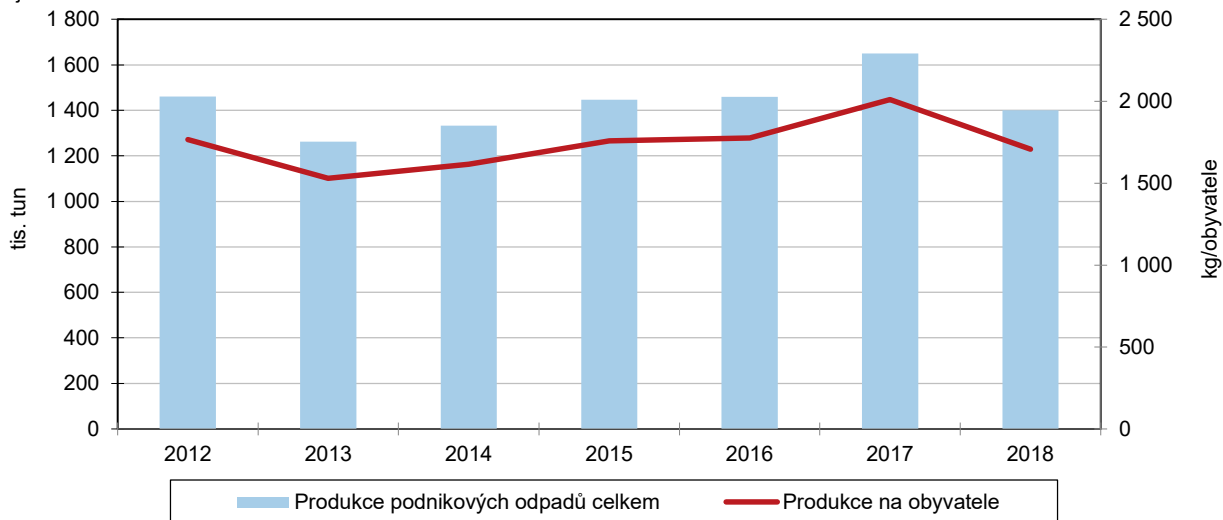
Odpady

Množství vyprodukovaného odpadu podniky v kraji páté nejvyšší v ČR.

V roce 2018 vyprodukovaly podniky v Ústeckém kraji celkem 1 400,2 tisíc tun odpadu, oproti roku 2014 se tento objem zvýšil o 5,1 %, tj. o 68,1 tis. tun. Na 1 obyvatele kraje bylo v roce 2018 vyprodukováno 1 706,4 kg, proti roku 2014 to bylo o 91,2 kg (o 5,6 %) na obyvatele více. V meziročním srovnání se objem vyprodukovaných odpadů snížil o 249,6 tis. tun (o 15,1 %), v přepočtu na 1 obyvatele kraje bylo proti roku 2018 vyprodukováno o 303,3 kg méně.

Graf 4.9 Produkce podnikových odpadů podle místa podniku v Ústeckém kraji

Zdroj: ČSÚ

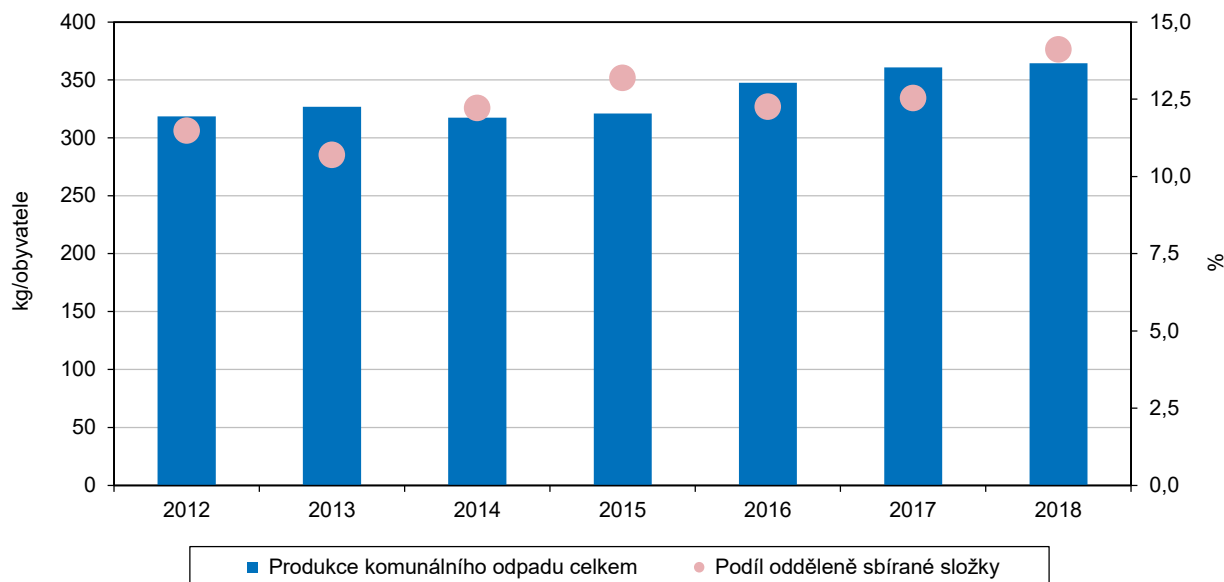

Ve struktuře odpadů podle činnosti mělo rozhodující podíl stavebnictví.

Z pohledu struktury odpadů podle odvětví, ve kterých vznikají, připadá v posledních letech nejvýznamnější podíl z podnikových odpadů v kraji na stavebnictví, v roce 2018 na něj připadala téměř polovina (49,8 %) z celku, meziročně podíl poklesl o 5,7 p. b. Dalším podstatným zdrojem produkce odpadů je zpracovatelský průmysl, který v roce 2018 představoval 29,3 % a proti předchozímu roku vzrostl o 2 p. b. Třetí v pořadí bylo zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi. Jejich produkce zaujímal 16,4 % z celkové produkce podnikových odpadů v roce 2018, podíl meziročně vzrostl o 3,2 p. b.

Graf 4.10 Produkce komunálního odpadu v Ústeckém kraji

Zdroj: ČSÚ

Komunální odpad na obyvatele byl v roce 2018 čtvrtý nejvyšší mezi kraji.

V Ústeckém kraji bylo v roce 2018 vyprodukováno celkem 299,1 tisíc tun komunálního odpadu. Proti předchozímu roku došlo k nárůstu o více než 2,8 tisíc tun (o 1,0 %), proti roku 2014 se tento objem zvýšil o 14,2 % (o 37,2 tis. tun). V přepočtu na 1 obyvatele kraje bylo v roce 2018 vyprodukováno 364 kg za rok, což znamenalo meziroční nárůst o 1,0 %. Proti roku 2014 produkce komunálního odpadu na obyvatele vzrostla o 14,8 %, tj. o 47 kg. Množství komunálního odpadu na obyvatele, s výjimkou let 2010 a 2011, dlouhodobě převyšuje republikový průměr. V mezikrajovém srovnání byla v roce 2018 produkce na obyvatele v Ústeckém kraji čtvrtá nejvyšší.

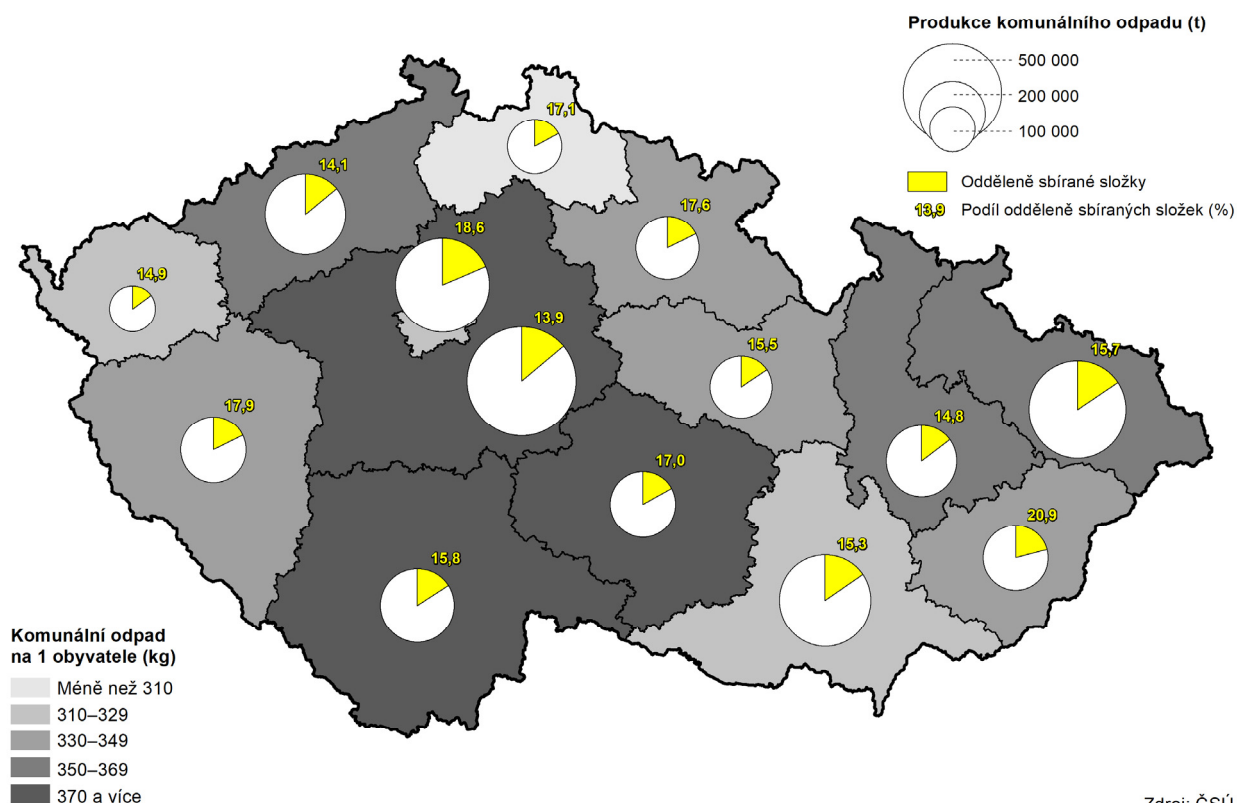
Více než polovinu komunálního odpadu zaujímal běžný svoz.

Ve struktuře komunálního odpadu tvoří nejvýznamnější položku běžný svoz, který v posledních pěti letech zaujímal v průměru 60,6 %, jeho podíl se však v průběhu let postupně snižoval z 63,9 % v roce 2014 na 57,7 % v roce 2018.

Podíl odděleně sbíraných složek odpadu na tisíc obyvatel byl třetí nejvyšší mezi kraji.

Podíl odděleně sbíraných složek odpadu v kraji dosáhl v roce 2018 14,1 %, proti předchozímu roku vzrostl o 1,6 p. b. V mezikrajovém srovnání obsadil Ústecký kraj druhou nejvyšší příčku po Středočeském kraji. Podíl odděleně sbíraných složek odpadu v přepočtu na tisíc obyvatel dosáhl v kraji hodnoty 51,4 kg a přesto, že meziročně vzrostl o 6,2 kg, byl v porovnání s ostatními kraji třetí nejvyšší po Karlovarském a Jihomoravském kraji.

Komunální odpad v krajích v roce 2018

Výdaje na ochranu ŽP

Výdaje na ochranu ŽP obecně.

Výdaje na ochranu životního prostředí zahrnují výdaje na pořízení dlouhodobého hmotného majetku na ochranu životního prostředí a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí, které se vztahují k aktivitám na ochranu životního prostředí (technologie, procesy, zařízení nebo jejich části), jejichž hlavním účelem je zachycení, odstranění, monitorování, kontrola, snižování, prevence nebo eliminace znečišťujících látek a znečištění nebo jakékoliv jiné poškození životního prostředí, ke kterému dochází při činnosti podniků.

Kromě roku 2017 většinou převažovaly neinvestiční vklady nad investičními.

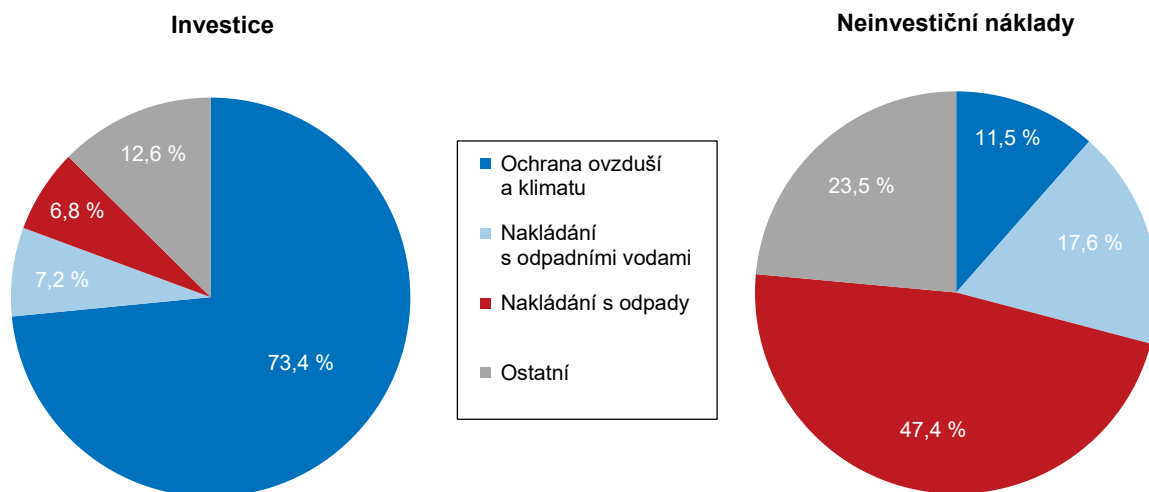
Celkové vklady do ochrany životního prostředí (hodnoceno podle sídla investora) dosáhly v letech 2014–2018 v průměru ročně 9,1 mld. Kč. Přitom mírně větší díl výdajů byl směřován do oblasti investiční, což bylo ovlivněno rokem 2017, kdy investiční vklady byly výrazně vyšší a na celkových výdajích se podílely více než 75%. V ostatních letech většinou převažovaly neinvestiční výdaje nad investičními.

Nejvýraznější díl investičních výdajů směřoval do ochrany ovzduší a klimatu.

Ve struktuře investičních nákladů tvořily nejvýznačnější složku výdaje na ochranu ovzduší a klimatu, jejich podíl se pohyboval v relacích od 20,4 % v roce 2015 po 95,3 % v roce 2017. Průměr za roky 2014 až 2018 představoval vlivem již zmíněného roku 2017 téměř tři čtvrtiny. Druhý nejvyšší podíl z celkových investic (kromě ostatních výdajů) zaujímaly investiční výdaje na nakládání s odpadními vodami, které v průměru za posledních pět let představovaly více než 7 %, zhruba 20 % zaujímaly v letech 2015 a 2016. Podíl investic na nakládání s odpady dosáhl v průměru let 2014–2019 6,8 %, vrchol představoval rok 2015 s 24,2 %.

Graf 4.11 Investice a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora a podle účelu v Ústeckém kraji (průměr let 2014–2018)

Zdroj: ČSÚ

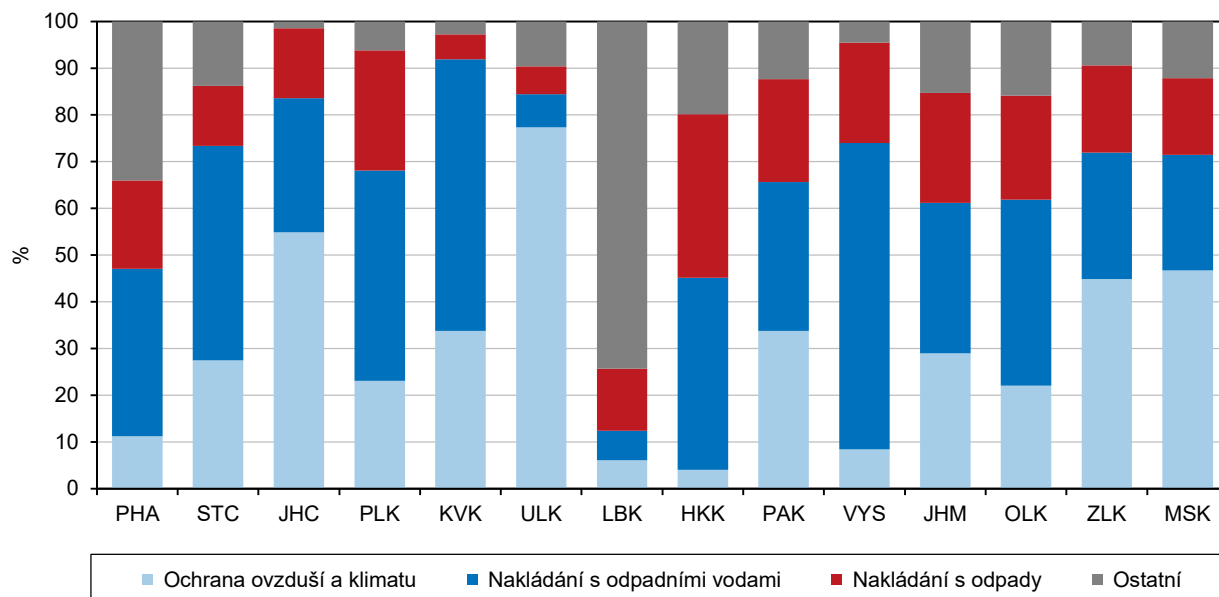

Struktura rozdělení investičních výdajů mezi kraji.

Z pohledu regionálního srovnání byl v roce 2018 vynaložen z celkového objemu investic největší podíl na ochranu ovzduší a klimatu v Ústeckém kraji (77,3 %), naproti tomu nejméně se tyto investice na celkových výdajích do životního prostředí podílely v Královéhradeckém kraji (4 %). Podíl investic na nakládání s odpadními vodami představoval nejvyšší díl v Kraji Vysočina (65,6 %), nejnižší v Libereckém kraji (6,3 %). Nejvíce se výdaje na nakládání s odpady na celkových investičních výdajích do ŽP podílely v Královéhradeckém kraji (35 %), nejméně v Karlovarském kraji (5,4 %).

Graf 4.12 Investice na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora v roce 2018

Zdroj: ČSÚ

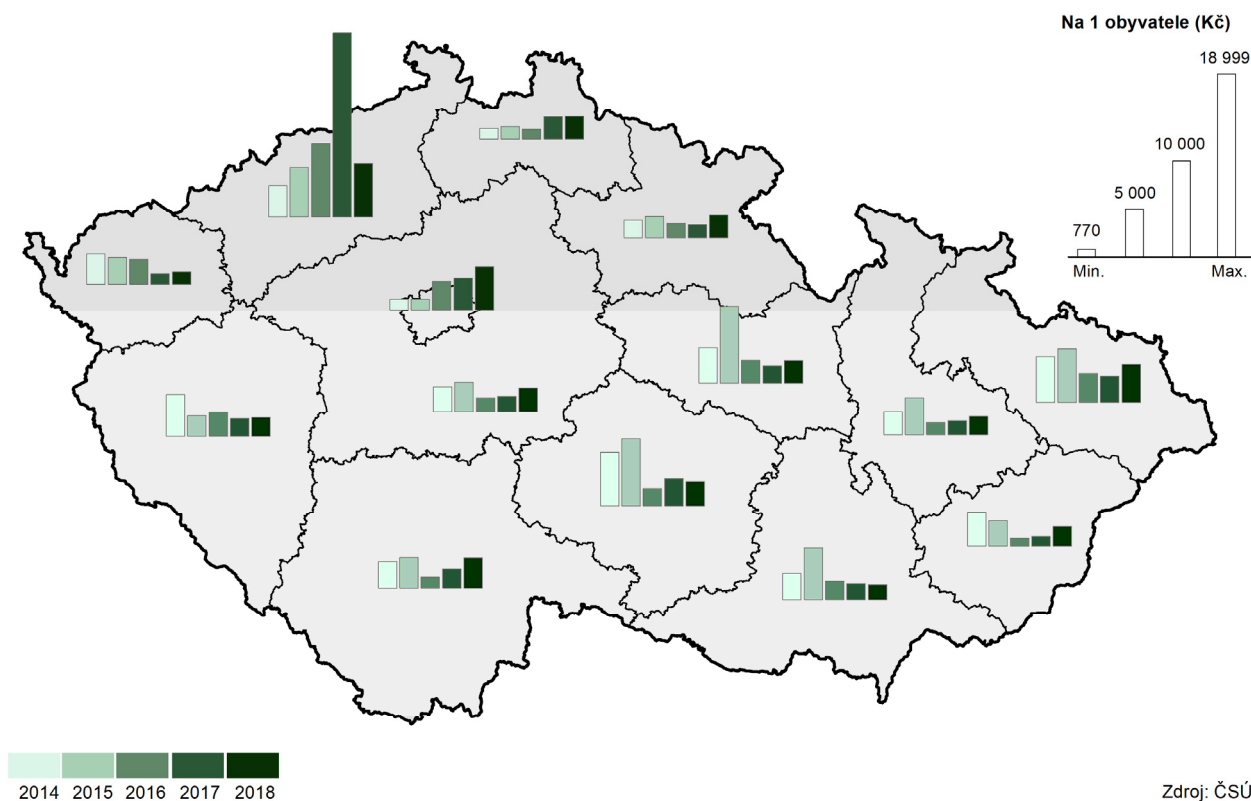

Investice na obyvatele nejvyšší v roce 2017.

Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v přepočtu na 1 obyvatele dosáhly nejvyšší hodnoty v roce 2017 a částka byla, stejně jako

v letech 2016 a 2018, nejvyšší mezi kraji. Naproti tomu nejnižší investice na obyvatele byly v kraji vloženy do životního prostředí v roce 2013.

Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v krajích v letech 2014 až 2018

Nejvýznamnější složku neinvestičních nákladů představovaly výdaje na nakládání s odpady.

V oblasti neinvestičních výdajů tvořily největší složku náklady spojené s nakládáním s odpady, které představovaly v průměru pěti posledních let téměř polovinu. Jejich podíl byl v jednotlivých letech vcelku vyrovnaný. Druhý nejvyšší díl neinvestičních nákladů, kromě ostatních nákladů, byl vynakládán na nakládání s odpadními vodami, za posledních pět sledovaných let dosáhl jejich podíl 17,6 %, pětinou se na celkovém objemu neinvestičních nákladů podílel v roce 2015. Neinvestiční náklady na ochranu ovzduší a klimatu představovaly v průměru 11,5 %, nejvyšší podíl byl v roce 2015 (12,3 %).

